

A PSZICHOLÓGIAI JEGYZŐKÖNYV SZERKEZETE

SZÉP ISTVÁN
BBTE- Pszichológia

Bármilyen területen dolgozik a pszichológus – klinika, szervezet, iskola, rendőrség – fontos a pszichológiai jegyzőkönyv helyes elkészítése. A szeminárium célja bemutatni a hallgatóknak egy olyan jegyzőkönyv mintát mely nemzetközileg elismert és egy konkrét példán történő szemléltetés.

NÉV:	4. Hibázás esetén mutatott reakció (siker-kudarcc)
CIM:	5. A verbális válaszok típusa és minősége
SZÜLETÉSI DÁTUM:	6. Időben mutatott reakciók –hogyan változik teljesítménye időben
ÉLETKOR:	7. Motrikus teljesítménye
ISKOLAI OSZTÁLY:	8. A vizsgált személy következetessége
VIZSGÁLAT IDEJE:	9. Bármilyen egyedi reakció
VIZSGÁLAT VEZETŐ:	

I. A VIZSGÁLAT CÉLJA

Az első részben fontos kiemelni azokat a körülményeket melyek a vizsgálat elvégzését szükség-szerűvé tették (a személy otthoni, munkahelyi magatartása, beilleszkedési problémák, viselkedés zavarok, tanulási zavarok, valamilyen bűncselekményben való részvétel – akár mint bűnöző, akár mint áldozat, a személyt zavaró tünetek stb.). fontos megemlíteni továbbá a vizsgálat **kérőt** (a vsz., valamely családtagja, tanárai stb.) és az őt **motiváló okokat**.

Ki kell derülnön pontosan, hogy **ki** és **miért** kéri a vizsgálatot.

II. AZ ESET HÁTTERE

Azokat a releváns információkat kell megemlíteni amelyek fontosak a jelen probléma megértésében. Ezeket az információkat kronológiai sorrendben kell megemlíteni. Elkerülendő azon információk felsorolása melyek nincsenek összefüggésben a problémával. Az eseményeket lehetőleg a jelen problémákkal való összefüggésükben kell feltárni.

Amennyiben rendelkezésünkre állanak korábbi pszichológiai véleményezések és eredmények ezeket fel kell tüntetni rövid összefoglalás formájában.

III. MEGFIGYELÉSEK

Általában a következő aspektusokat figyeljük meg:

1. Fizikai megjelenés
2. Az elsődleges reakció a vizsgálatkor
3. Emocionális állapot. Emocionális reakciók.

A megfigyelés az első találkozásra valamint a vizsgálat teljes idejére vonatkozik (bármely pszichodiagnosztikai eszköz alkalmazása közben nyújtott viselkedését is megfigyeljük, elemezzük).

A viselkedések és ezek jelentésének megfigyelése fontossá válik az eredmények kiértékelésében. A megfigyeléseket **szignifikáns témák szerint kell szervezni** (például a vsz. szorongása amikor gyengén strukturált ingerekkel találkozik, vagy a reakciója vizuális ingerek esetén stb.). Lényeges felsorolni azokat a helyzeteket ahol a vsz.-nek nyilvánvaló nehézségei vannak – viselkedésbeli (nehezen kooperál), emocionális (szorongás, depresszió), motrikus teljesítmény stb.

Részletesen meg kell fogalmazni a megfigyelt viselkedéseket valamint az **általunk adott magyarázatokat**. Például: x.z. bármikor új ingerrel szembeül lesüti a szeméjét, ujjával dobol az asztalon, lábait mozgatja. Mindezen viselkedések alapján arra következtethetünk, hogy szorongást él át.

Le kell jegyezni olyan dolgokat mint maturitás, nyelvi artikuláció, nyelv használat, aktivitási szint, kooperativitás, ellenállás stb.

Fontos. Annak megfigyelése, hogy a vizsgált személy a tesztek kitöltésekor milyen stratégiát alkalmaz (próba-szerencse, deduktív következtetés; impulzivitás, gátlásosság, siker illetve kudarc esetén mutatott reakció, frusztráció tűrő képesség, kér-e a gyermek segítséget, a vsz.-nek a vizsgálat-hoz fűzött megjegyzései, egyéni reakciói, hogyan viszonyul a helyzethez, eredményhez stb.).

IV. ALKALMAZOTT PRÓBÁK

Fel kell sorolni az alkalmazott próbákat a következőképpen:

- Bender Gestalt Teszt A
- Frostig
- Rey – összetett ábra
- Raven – gyermek változat
- Stb.

V. TESZT EREDMÉNYEK ÉS ÉRTELMEZÉS

Minden tesztet *külön ki kell értékelni* a számszerű eredményt pedig be kell írni a jellemzésbe. Nem elemzünk olyan eredményeket melyek nem szerepelnek sehol csak a protokollokon. Sorba elemezzük az egyes próbákat. Például:

Bender A
I ábra 0 pont
II ábra 1 pont

Összesen: 11 pont

Ezt követi az eredmény értelmezése az ismert és elfogadott kiértékelési szempontok szerint.

Frostig próba

Hasonlóan járunk el.

A kiértékelést lehetőleg úgy csoportosítsuk, hogy az azonos funkciókat mérő próbákat egymás után tárgyaljuk, az eredményeket közösen is értelmezhetjük (pld. szem-kéz koordinációt vizsgáló próbák, verbális intelligenciát vizsgáló próbák stb.).

Az eredményeket értelmezni kell, a pusztá felsorolásuk nem elégséges. Az értelmezés az egy-máshoz viszonyított eredmények, a vsz. háttére, saját megfigyeléseink, valamint aktuális státusa szerint kell történnjen. Kerüljük a teszt elnevezéseket (Bender próbán x pont) hanem a partikuláris helyzetre vonatkoztassuk ezeket.

VI. ÖSSZEFOGLALÁS

Saját észrevételeinket foglaljuk össze röviden.

Fontos. Az összefoglalás nem tartalmaz új, eddig még nem ismertett információkat, kizárólag egy szintézisét jelenti az előző résznek. Lényegében ahhoz segít hozzá, hogy előkészítse a következő részt vagyis a javaslatokat.

VII. JAVASLATOK

A javaslat válasz kell legyen a célban megfogalmazott kérdésekre, rendellenességekre, **magyaráznia kell ezeket.**

Minden javaslat fontos, hogy magába foglalja az alábbi 3 összetevőt:

1. Milyen adatok támasztják alá a javaslatokat (a vsz. alacsony koncentrációs képessége – a tesztelés alatt, otthon stb.).
2. Mi a konkrét javaslat (iskolapszichológus felkeresése, a vsz. által érdekesnek tartott tevékenységek beiktatása stb.).
3. A javasolt tevékenység célja (a figyelem fenntartásának növelése, a belső motiváció felkeltése stb.).

PSZICHOLÓGIAI JEGYZŐKÖNYV

VIZSGÁLATVEZETŐ: SZÉP ISTVÁN
BBTE – Pszichológia

I. A vizsgálat célja:

A vizsgálat célja a gyermek kognitív képességeinek pontos felmérése volt annak érdekében, hogy felismerjük az „erősebb” oldalait és ezek fejlesztésére javaslatot tegyünk.

II. Az eset háttere

Valentin 1986 augusztus 10-én született, édesanyja neve Adrienn, édesapjéé Béla. Édesanyja munkanélküli volt és kizárólag az édesapa keresetéből tartották fenn magukat. A születésre és a terhességre nézve nem találtam semmilyen lényegesnek mondható adatot. A család egészségi állapota kielégítő volt. Szülei nem sokkal a gyermek születése után elváltak, édesapja elköltözött és később édesanyja újrահázasodott, így Valentin nevelése a nagymamára maradt. A nagymama azonban nem foglalkozott eleget vele, még óvodába se kísérte. Édesanyja tehát elhagyta, a nagymama nem foglalkozott vele, nem nevelte, sőt még csak kellő felügyeletben sem részesült. A nagymama felfigyelt értelmi elmaradottságára és ezért már első osztálytól kezdve az Oltszemi Kisegítő Iskolába járatta. Édesanyja újabban több érdeklődést mutat iránta, a nyári vakációt a gyermek otthon tölti. Az oltszemi pszichológusi szakvélemény szerint Valentin közepesen értelmi fogyatékos és ennek megfelelő komplex fejlesztő-nevelési technikákat alkalmaznak annak érdekében, hogy legalább az önálló életvitelre képessé tegyék. Nagyon gyengén fejlettek a matematikai valamint az írás-olvasási képességei, ahogy az az iskolai tanulmányi eredményeiben is megfigyelhető. A többi gyerek elég sokat csúfolja amiatt, hogy már hatodikos és még nem tanult meg olvasni. Valamivel jobbak a képességei az éneklés, a zene területén. Bár kifejezési nehézségei vannak, kérésünkre szívesen énekelt nekünk azokból a dalokból, amelyeket a rádióban hallott. Fut, ugrik, az evőeszközökkel képes bánni, egyedül öltözködik és eszik. Érzelmi szempontból nyugodtnak mondható, könnyen létesít szociális kapcsolatokat. Tehát, az értelmi fogyatékoság szociális kritériumainak tekintetében Valentin elég magas szinten áll, a társadalomba való beilleszkedést és az önellátást tekintve jó előrejelzésekkel rendelkezik.

III. Megfigyelések

Valentin, a fizikai jellemzők tekintetében nem marad el a 13 évesektől. Magassága, testmérete

nagyjából megfelel életkorának. Már az első találkozásnál is megfigyelhető volt azonban elmaradása a mozgásosság terén, különösen a verbális motorika az, ami gyengén fejlett. Mind a beszéd folyékonyosságát, mind pedig az artikuláció kidolgozottságát tekintve, jóval elmarad az életkornak megfelelő fejlettségi szinttől, annak ellenére, hogy rendszeres logopédiai foglalkozásokon vett részt. A nonverbális kommunikáció, az arcmimika szintén szegényes. Habár Valentin képes futni, ugrálni, egyedül öltözködni és az evőeszközökkel is elég jól bánt, nehézségeket figyeltem meg nála a mozgáskoordinációban, amikor például egy labda megfogásáról volt szó. Emocionális szempontból Valentin általában vidám, kedves és bizakodó volt. A szemkontaktust állandóan megtartotta és a többi gyerekhez hasonlóan rendkívül vágyott rá, hogy foglalkozzanak vele, így mindenképpen részt akart venni a tesztelesekben, alig várta, hogy végre ő is elvégezhesse a pszichológiai próbákban szereplő feladatokat. A tesztelekhez szükséges alapvető pozitív érzelmi attitűd tehát már eleve adott volt, ezért nem kellett ennek kialakításával különösebben foglalkoznom. Ez az általánosan pozitív, vidám beállítódás a vizsgálat ideje alatt csak egy alkalommal változott meg, amikor az egyik gyerek rosszindulatból azt hazudta neki, hogy valamelyikünk őt bolondnak nevezte. Valentin nagyon elszomorodott és sírva panaszkolt nekem, hogy ő mindent megtett, „még énekelt is” és mégis elnevezték „bolondnak”. A szomorúsága már (szóbeli) agresszivitásba is átváltott, ami azt jelzi, hogy felfogta: ő valamiféleképpen különbözik a többiektől, és az erre történő utalás érzelmileg mélyen érinti. Látna szomorúságát többen is beszélgettünk vele és sikerült végül felvidítanunk.

A tesztekben szereplő ábrák újdonságot jelentettek számára, így az új ingerekre adott reakcióit is megfigyelhettem. A Raven teszt esetében inkább a próba-szerencs stratégiát alkalmazta. Alapvetően nem sietett a feladatok megoldásakor, pozitívan állt hozzájuk, de figyelme könnyen elterelődött, nem igazán volt képes a feladat lényeges elemeire koncentrálni, felületes volt. A Ray próbát nehéznek minősítette és kényelmetlenül fészkelődött, de ugyanakkor szinte vidáman és könnyedén társalgott. A Ray próba emlékezés részénél teljesen megdöbbent a feladat hallatán, de kérésemre készségesen próbálkozott az ábra rekonstrukciójával.

IV. Alkalmazott próbák

A gyermek felmérésére több próbát alkalmaztam:

- A Bender B próbát, az észlelési zavarok kimutatására, valamint az írás-olvasás nehézségeinek magyarázatára
- A Ray próbát a vizuális emlékezet, az észlelési tagoltságának vizsgálatára

- c) A Frostig tesztet, a vizuális percepció részfunkcióinak a vizsgálata érdekében
- d) A színes Ravent, a nonverbális intelligencia, a matematikai képességek és az I.Q. meghatározására

V. A teszteredmények és értelmezésük

Habár Valentin 13 éves a Bender B próba alkalmazását szükségesnek tartottam, nyilvánvaló visszamaradottsága miatt. A Bender B próba eredményei a következők:

- A. Ábra: 3 pont
- 1. Ábra: 4 pont
- 2. Ábra: 2 pont
- 3. Ábra: 3 pont
- 4. Ábra: 3 pont
- 5. Ábra: 5 pont
- 6. Ábra: 4 pont
- 7. Ábra: 2 pont
- 8. Ábra: 5 pont

Összesen a gyerek 31 pontot ért el, ami alapján megállapítottam, hogy percepció kora 6 éves gyenge szintnek felel meg. Tehát a Bender próba eredménye kimutatja Valentinnél az értelmi fogyatékossgot. Az írás-olvasás gyengesége is megmagyarázható a gyenge érzékelési és motorikus teljesítőképességgel.

Elvégeztem a Ray próbát is, hogy az emlékezés fejlettségét is megvizsgáljam. A Ray próba észlelési fázisának eredménye 16 pont, az alacsony pontérték összhangban van a Bender eredménnyel. Az emlékezési fázis 10 ponttal kisebb eredménye, a 6 pont, azt feltételezést valószínűsíti, hogy az értelmi elmaradottság Valentin esetében valamennyi kognitív funkcióra kiterjed.

A Frostig próba alkalmazásával a különböző percepció részfunkciók esetleges egyenlőtlen fejlettségét szándékoztam megvizsgálni. Az eredmények valamennyi részfunkció esetében elmaradást mutatnak a 13 éves kornak megfelelő szinttől.

A legjobb teljesítményt az első szubtesztben érte el, a szem-kéz koordináció területe jobban fejlett, mint a többi terület, de itt is csak a 7 év, 9 hónapos kornak felel meg a fejlettsége, a kapott érték 17 pont. A 13 pont 5 éves, 3 hónapos percepció kor mutat az alak-háttérpercepciójában, a gyenge teljesítmény tökéletesen magyarázza a szavak és a betűk felismerésében mutatkozó nehézségeket. A leggyengébb eredmény – 2 pont, 3 év, 6 hónapos percepció kor – az alak-konstancia felismerésében jelentkezik. A gyerekek nehézségei vannak az írás-olvasás területén azon szavak és betűk felismerésében, amelyeket nem a megszokott formában mutatnak be. A térbeli helyzet percepciója esetén a 3 pont – 4 év, 9 hónapos percepció kornak felel meg, tehát a lemaradás nagyon nagy. Szintén fejletlen a térbeli viszonyoknak az értelmezése is: 3 pont – 5 év, 6 hónapos percepció kor.

A Raven teszt gyerekváltozatát alkalmaztam, annak ellenére, hogy Valentin már 13 éves, mert úgy gondoltam ezzel érdekesebbé, vonzóbbá tehetem számára a feladatokat. A 19 centilis rendkívül alacsony értéknek számít, az intelligenciahányadosa: 60. A Raven tesztben a próba-szerencse stratégiát alkalmazta, a gyenge teljesítmény magyarázatot ad a matematika elsajátításának nehézségeire.

VI. Összefoglalás és javaslatok

Az eredmények alapján tehát az a következtetés vonható le, hogy Valentin visszamaradottsága valamennyi kognitív területre kiterjed. Az értelmi fogyatékossg ténye egyértelmű, a gyerek fejlettsége rendkívül korlátozott. Az írás-olvasás elsajátításának esélye igen csekély. Elérhető célnak látszik a szociális beilleszkedés elősegítése, olyan gyakorlati készségek megtanításával, melyeknek hasznát veheti a mindennapi, önálló életben. Tekintetbe véve alapvetően békés és vidám beállítódását, valamint meglehetősen fejlett szociális kapcsolatteremtő képességét, látok esélyt arra, hogy felnőve képes legyen önálló életvitelre és többé-kevésbé beilleszkedjen a társadalomba.